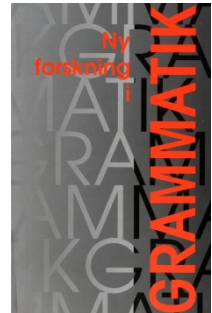

Ny Forskning i Grammatik

Titel: Deiktiske relativsætninger i fransk og italiensk
Forfatter: Kirsten Jeppesen Kragh og Erling Strudsholm
Kilde: Ny Forskning i Grammatik 18, 2011, s. 197-224
URL: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/nfg/issue/archive>

© Forfatterne og Institut for Sprog og Kommunikation, Syddansk Universitet, 2011

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre numre af Ny Forskning i Grammatik (1993-2012) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Deiktiske relativsætninger i fransk og italiensk

Kirsten Jeppesen Kragh
og
Erling Strudsholm

1. Indledning

Målet med denne artikel¹ er at påvise at den størrelse der traditionelt går under betegnelsen prædikativ relativsætning, ikke er en konstruktion begrænset af syntaktiske restriktioner, men snarere en størrelse hvis brug er betinget af pragmatiske/diskursive faktorer. Konstruktionen har været genstand for mange diskussioner, hvilket har medført introduktionen af en bred vifte af betegnelser der hver især har baggrund i et specifikt fokus. Blandt de mange bidrag vil vi tage udgangspunkt i betegnelsen *deiktiske relativsætninger*, introduceret af Cadiot (1976). Vi vil bl.a. forsøge at genfortolke en række syntaktiske restriktioner opstillet af Radford (1975) i et deiktisk perspektiv.

Konstruktionen findes primært som komplement til perceptionsverber. Derudover finder man bl.a. konstruktionen ved substantiver der udtrykker perception (lyd, syn), *voici/voilà/ecco, être là/rester là/essere, avoir/avere* og, som allerede anført af Sandfeld (1936) og senere understreget af Muller (1995, in press) og Strudsholm (1999, 2007), i en række "verballøse" kontekster uden et styrende element i den overordnede sætning. Hovedfokus for denne artikel er konstruktionen i forbindelse med de mest frekvente perceptionsverber, det vil på fransk sige *voir* og på italiensk *vedere*. Derudover vil vi kort komme ind på anvendelsen i forbindelse med præsentativer.

---

1. Vi takker Per Durst-Andersen for meget konstruktive og inspirerende kommentarer.

Traditionelt behandles konstruktionen som en “prædikativ” relativsætning², og det er derfor relevant at identificere den i forhold til de to øvrige typer relativsætning, den restriktive og den appositionelle:

- (1) Je vois le voleur qui s'enfuit ('Jeg ser tyven der løber væk')
  - a. Restriktiv relativsætning (~ Jeg kan se den tyv som løber væk)
  - b. Appositionel relativsætning (~ Jeg kan se tyven, han løber væk)
  - c. Prædikativ relativsætning (~ Jeg kan se tyven mens han løber væk)

- (2) Je vois Paul qui fume ('Jeg ser Paul der ryger')

Eksempel (1) er flertydigt og har tre forskellige læsninger: som en restriktiv relativsætning (a), som en appositionel relativsætning (b), og endelig som en prædikativ relativsætning (c). Der er dog forskellige måder hvorpå man kan isolere den prædikative relativsætning fra de to andre typer. Først og fremmest er intonationen vigtig, jf. bl.a. Scarano (2002). Den karakteristiske “kommaintonation” (ortografisk markeret med komma) isolerer den appositionelle relativsætning fra de to andre typer. Derudover udelukker muligheden for at have et proprium som korrelat den restriktive læsning som vist i eksempel (2).

Den gængse betegnelse i dansk grammatiktradition er som nævnt prædikativ relativsætning, en betegnelse der har rod tilbage til Tobler (1884). Konstruktionen har dog adskillige andre betegnelser, hvoraf nogle signalerer at konstruktionen ikke er entydigt relativ. Scarano (2002) opdeler de mange betegnelser i tre forskellige tilgange, en traditionel:

- Relatives prédictives (Tobler 1884, 1886, Polentz 1903, Hatcher 1944a, 1944b, van der Auwera 1985)

---

2. Konstruktionen lader sig ikke oversætte direkte til dansk. I vores danske gengivelse af eksemplerne er vi inspireret af Therkelsen (1999) og skelner mellem indlederne *som* og *der*. *Som* karakteriserer og tillægger egenskaber mens *der* med sin oprindelige stedsbetydning angiver lokal forankring og markerer at indholdet er i fokus.

- Relatives attributives (Sandfeld 1936, Grevisse 1969, Rothenberg 1979, Prebensen 1982)

en generativ:

- Relatives complétives (Schwarze 1974)
- Pseudo-relatives (Radford 1975, 1977, Graffi 1980, Cinque 1988)

og en pragmatisk/diskursiv tilgang:

- Relatives déictiques (Cadiot 1976, Cadiot 1978, Benzakour 1984)
- Relatives des comptes rendus de perception (Kleiber 1988)
- Relatives de perception (Muller 1995, Lambrecht 2000)
- Relatives présentatives (Lambrecht 2000)
- Relative situazionali (Strudsholm 1999, 2007)

Baggrunden for vores tilgang er som anført introduktionen af termen *deiktisk relativsætning* som præsenteret af Cadiot (1976) og senere genoptaget og diskuteret af Benzakour (1976) og Kleiber (1988). Vi vil i denne artikel benytte betegnelsen deiktisk relativsætning og argumentere for dens relevans i forbindelse med en pragmatisk/diskursiv tilgang. Muller (1995: 321) konkluderer at det deiktiske perspektiv endnu ikke er ordentligt inkorporeret i behandlingen af konstruktionen, og det er vores håb med denne artikel at kunne bidrage til en bedre belysning af konstruktionens deiktiske egenskaber.

2. Relevansen af deiksis

Vores definition af de deiktiske begreber bygger primært på Lyons (1977) og Levinson (1983); her skelnes mellem tre grundlæggende former for deiksis: *person*, *sted* og *tid*. Persondeiksis vedrører den lingvistiske kodning af afsenders og modtagers rolle og er især at finde i pronominalsystemet og i verbernes fleksion. Stedsdeiksis vedrører den lingvistiske kodning af spatiale relationer i forhold til afsenders og modtagers fysiske position og er kodet i stedsadverbier og demonstrative pronominer. Tidsdeiksis vedrører den lingvistiske kodning af visse tidsforhold i forhold til udsigelsestidspunktet; denne kodning findes især i

temporale adverbier og verbernes tempus. I forbindelse med deiktiske relativsætninger signalerer deiksis imidlertid ikke en obligatorisk forekomst af deiktiske elementer, men angiver at disse strukturer forudsætter en direkte perception af den entitet der refereres til, et underliggende *hic et nunc*. Cadiot (1978: 5) tager udgangspunkt i begrebet *hic et nunc* idet han antager at en deiktisk relativsætning forudsætter en direkte opfattelse af det objekt der henvises til: "... ces structures syntaxiques [les relatives déictiques] supposent une saisie directe de l'objet référé, une saisie *hic et nunc*". Hos Benzakour er ideen om umiddelbar kontakt og samtidighed central:

"La relative déictique ne se présente pas comme une opération de détermination ou d'identification, pas plus que comme une assertion de type spécial. Elle est plutôt proche des expressions déictiques, en ce qu'elle établit un contact immédiat avec l'objet de perception qui est saisi directement au moment de l'acte de perception" (Benzakour 1984: 99).

Den deiktiske relativsætning udtrykker altså ikke bestemmelse eller identifikation og heller ikke en særlig type assertion. Den er snarere tæt på de deiktiske udtryk idet den etablerer en umiddelbar kontakt med det perciperede objekt, som opfattes direkte netop i det øjeblik den perciperede handling finder sted.

En deiktisk relativsætning er forankret i en speciel diskursiv kontekst der svarer til den måde hvorpå et deiktisk udtryk er forankret i kommunikationssituationen. Udgangspunktet er den person der perciperer samt dennes relation til det perciperede objekt og den aktivitet som dette er involveret i. I det øjeblik aktiviteten perciperes (tid), opfatter subjektet (person) det perciperede objekt, og lokaliteten hvor aktiviteten foregår, optræder som fælles referencepunkt (sted) for afsender og modtager. Den situationelle kontekst implicerer den restriktion vedrørende objektet at det skal være konkret og perciperbart. Der forudsættes således en umiddelbar percipering af det pågældende objekt *her og nu*. Furukawa (2005: 98) anvender udtrykket "contraintes spatio-temporelles" om den indbyrdes relation mellem perceptionen og den perciperede aktivitet, idet hun understreger at det ud over samtidighed også vedrører "une relation co-positionnelle". Den deiktiske

relativsætnings korrelat skal per definition være manifest, man skal kunne *se* eller *høre* det. Dermed er begreberne *her* og *nu* (*hic et nunc*) i kombination med det perciperede fænomen forudsætninger for at gøre objektet konkret.

Deiktiske relativsætninger har en række specielle syntaktiske og semantiske træk. Set i et pragmatisk lys er disse imidlertid primært udledt af konstruktionens diskursive funktion, som medfører at den er begrænset til kun at forekomme i særlige kontekster hvor de deiktiske referencer er til stede. Disse forhold medfører bl.a. at en deiktisk relativsætning ikke kan indlede en kommunikationssituation, men normalt forekommer som reaktion i en dialog (Benzakour 1984: 93).

3. Radfords syv karakteristiske træk

Radford (1975, 1977) har i sine undersøgelser af konstruktionen, der vedrører både fransk og italiensk, opregnet syv karakteristika, som danner udgangspunkt for identifikation af deiktiske relativsætninger.

1. Pronominalization
2. Restrictions concerning the conjunction
3. Case constraints
4. Tense/aspect constraints
5. Constraints on types of verbs
6. Stacking constraint
7. Like constituency constraint

Som det fremgår af listen, er Radfords tilgang primært formel og syntaktisk, hvilket måske forklares af hans generativistiske tilhørsforhold. Den tager stort set ikke højde for kontekstens betydning. Det er vores ambition at inkorporere disse formelle og syntaktiske observationer i et pragmatisk perspektiv og tilføje yderligere et par karakteristika, som vi også vil forsøge at fortolke i et deiktisk perspektiv. Træk 6 og 7 vedrører konstruktionens syntaktiske kombinationsmuligheder, men har ikke umiddelbar sammenhæng med det deiktisk-pragmatiske perspektiv, hvorfor vi ikke vil komme yderligere ind på dem.

3.1. Pronominalisering

Det første karakteristikum vedrører korrelatets karakter. En deiktisk relativsætning kan defineres gennem dens mulighed for at have et klitisk pronomen som korrelat:

- (3) Je l'ai vu qui fumait ('Jeg så ham der (stod og) røg')
- (4) L'ho visto che fumava ('Jeg så ham der (stod og) røg')

At korrelatet kan være et klitisk pronomen eller et proprium, indikerer at referencen er entydig. Det passer godt ind i ideen om den deiktiske kommunikationssituation idet denne bl.a. forudsætter et *hic et nunc*, en konkret reference til den virkelige verden. Appositionelle relativsætninger kan som bekendt også have et proprium som korrelat mens dette ikke er muligt for restriktive relativsætninger. Derudover, og langt vigtigere, kan korrelatet altså være et klitisk pronomen, hvilket ikke er muligt i forbindelse med andre typer relativsætninger. Til gengæld ses dette også ved infinitiv:

- (5) Je l'ai vu fumer ('Jeg så ham ryge')
- (6) L'ho visto fumare ('Jeg så ham ryge')

Pronominaliseringen er interessant fordi den illustrerer den særlige relation mellem korrelatet og den deiktiske relativsætning. Som anført ovenfor er følgende ytring uden kontekst i princippet flertydig:

- (7) Je vois le voleur qui s'enfuit ('Jeg ser tyven der løber væk')

Hvis konstruktionen tolkes som en restriktiv relativsætning, erstattes hele konstruktionen (korrelat + relativsætning) ved pronominalisering, hvilket understreger at den restriktive relativsætning er uløseligt forbundet til korrelatet:

- (8) Je vois le voleur qui s'enfuit $\Rightarrow$ Je le vois
le = le voleur qui s'enfuit

En appositionel relativsætning udgør til gengæld en selvstændig infor-

mation, hvilket medfører at relativsætningen erstattes af en ny hovedsætning hvis korrelatet erstattes af et pronomen:

- (9) Je vois le voleur, qui s'enfuit $\Rightarrow$ Je le vois. Il s'enfuit.
le = le voleur

Når relativsætningen fortolkes som deiktisk, vises den særlige relation mellem korrelat og deiktisk relativsætning ved at objektet, *le voleur*, kan erstattes af pronominet *le*, mens relativsætningen bevares som en uafhængig enhed, som ikke desto mindre er forankret i den overordnede konstruktion:

- (10) Je vois le voleur qui s'enfuit $\Rightarrow$ **Je le vois qui s'enfuit**
le = le voleur

Som Kleiber (1988) anfører, er klitiske pronomener som korrelat for deiktiske relativsætninger altid anaforiske, og de bidrager dermed til den tematiske kontinuitet. Dette implicerer at modtageren ikke tvinges til at lede efter referenter uden for den perciperede situation. Furukawa (2005: 99) taler om det klitiske pronomens referentielle autonomi og anfører at konstruktionen kun er entydigt deiktisk i tilfælde hvor korrelatet er et klitisk pronomen.

3.2. Restriktioner vedrørende indleder og begrænsninger på kasus

På overfladen har den deiktiske konstruktion form som en relativsætning, på fransk indledt af det relative pronomen *qui*. Men ifølge Radfords generative tilgang er den afledt af kompletivsætningens underliggende struktur, og det bidrager til at forklare at den deiktiske relativsætning har syntaktisk status som en substantivisk ledsætning og ikke som de øvrige relativsætninger, jf. også Schwarze (1974), der omtaler deiktiske relativsætninger som *relatives complétives*.

- (11) J'ai vu Marie **qui** pleurait ('Jeg så Marie der græd')
J'ai vu **que** Marie pleurait ('Jeg så at Marie græd')
J'ai vu Marie (**que** $\rightarrow$) **qui** pleurait

- (12) Ho visto Maria **che** piangeva ('Jeg så Marie der græd')
Ho visto **che** Maria piangeva ('Jeg så at Marie græd')

Denne afledningshypotese forekommer os imidlertid ikke særlig relevant af to årsager, dels at der ikke er tale om at den ene konstruktion erstatter den anden idet vi fortsat har begge konstruktioner (kompletivsætning og deiktisk relativsætning), dels at der er en klar betydningsforskel på de to konstruktioner idet *voir/vedere* + kompletivsætning også kan have en kognitiv betydning (indirekte perception) mens *voir/vedere* + deiktisk relativsætning udtrykker direkte perception og dermed bevæger sig mod præsentativparadigmet (Willems 1983: 155).

På fransk kan den deiktiske relativsætning kun indledes af *qui* og på italiensk kun af *che*. De to størrelser kan ifølge Radford på moderne fransk/italiensk aldrig erstattes af andre pronominer således som det er tilfældet i de øvrige typer relativsætning. Dette implicerer også at indlederne kun kan repræsentere subjektet i relativsætningen. Dette er især en implikatur for fransk, hvor *qui* udelukkende kan være subjekt, hvorimod det italienske *che* kan optræde i flere forskellige ledfunktioner. Denne begrænsning sætter vi dog i lighed med både Sandfeld (1936) og Muller (1995: 312) spørgsmålstegn ved, bl.a. fordi vi finder eksempler af følgende type:

- (13) j'ajoute qu'il y a mon beau-frère que j'attends à Rimini, comme vous savez, pour cette affaire d'héritage ('– jeg tilføjer at der er min svoger som jeg venter i Rimini, som De ved, i forbindelse med denne arvesag') (*Frantext*³: Montherlant, 1946)
- (14) Paolo la vide che la stavano rincorrendo ('Paolo så hende som de løb efter') (Google)
- (15) A casa abbiamo la facciata che la stanno ristrutturando ('Hjemme har vi facaden som de er ved at restaurere') (Google)

For to af eksemplernes vedkommende, (13) og (15), er der ganske vist ikke tale om perceptionsverber, men derimod om præsentativer (jf. 4.2). Desuden er der i alle tre eksempler tale om et kollokvialt register.

Flere italienske fremstillinger diskuterer om indlederen *che* er et pronomen eller en konjunktion. Hidtidige diakrone undersøgelser (Strudsholm

3. Fra det franske elektroniske tekstkorpus *Base Textuelle FRANTEXT*, <http://www.frantext.fr/>

2009) tyder på at der er tale om et pronomen, idet der i tidligere tekster ses eksempler på brug af det entydigt relative pronomen *il quale*.

3.3. Tempusrestriktioner

Et meget centralt træk ved de deiktiske relativsætninger vedrører temporale og aspektuelle restriktioner. Mens de alternative strukturer (infinitiv og præsens participium) er infinitte, er deiktiske relativsætninger finitte og har dermed deres egne tempus- og aspektmarkeringer. Men i modsætning til de øvrige typer relativsætninger, hvor tempus er uafhængig af det overordnede verbal, er deiktiske relativsætningers tempus afhængig af det overordnede verbals tempus. Ifølge Radford (1975: 39) er den deiktiske relativsætning umarkeret – *uselbstændig* med hensyn til tempus, idet perceptionen og den perciperede handling skal finde sted samtidigt, og både han og Kleiber (1988: 90) hævder at tempusbrug i deiktiske relativsætninger afhænger af tempus i den overordnede sætning. Der er typisk kun præsens eller imperfektum i relativsætningens verbal:

(16) Je le **vois** qui **pleure** ('Jeg ser ham der græder')

(17) Je le **vis** qui **pleurait** ('Jeg så ham der græd')

Dette medfører at en kombination af to forskellige tempora i hhv. hovedsætning og deiktisk relativsætning ikke kan forekomme:

(18) *Je le **vois** qui **pleurait/pleurera** ('Jeg ser ham der græd/vil græde')

Vi er imidlertid overbeviste om at de temporale restriktioner ikke er rent formelle, men snarere resultatet af en kognitiv betragtning om at perception og den perciperede handling finder sted samtidig. Derfor kan krydskombinationen af tempora ikke udelukkes i tilfælde hvor den handling som har fundet sted før perceptionen, har efterladt perciperbare spor. Dette synes at være tilfældet i eksempel (19) og (20):

(19) ... et je la **vois** qui **a déjà atteint** la forêt et commence à s'épancher sur son large dos ('... og jeg ser hende der har nået skoven og begynder at flyde ud på sin brede ryg') (*Frantext*: Guérin, 1835)

- (20) Come entro nel cortile li **vedo** che **hanno sistemato** tutte le brande all'aperto ... ('Som jeg kommer ind i gården ser jeg dem der har anbragt alle feltsengene i det fri ...') (Google)

I eksempel (19) har vi en kombination af præsens i hovedverbalet og passé composé i den deiktiske relativsætning, hvilket tilsyneladende er muligt fordi den afsluttede handling i verbalet (*a atteint*) efterlader synlige spor: hun er i skoven. Dette billede er netop resultatet af at passé composéasserterer tilstandsbeskrivelsen og præsupponerer den forudgående aktivitetsbeskrivelse. Sætningen er særlig interessant fordi der sideordnet til dette verbal er et verbal i præsens (*commence*), hvilket yderligere bidrager til at berettige forekomsten af forskellige tider. I eksempel (20) har vi en tilsvarende kombination: præsens i hovedverbalet (*vedo*) og passato prossimo (*hanno sistemato*) i den deiktiske relativsætning, hvilket ligeledes legitimeres ved det synlige resultat af den afsluttede handling. En tilsvarende kombination er også mulig i en fortidskontekst, dvs. med passé composé (*ai vu*) i hovedverbalet og plus-que-parfait (*avait quitté*) i relativsætningen:

- (21) ..., je l'**ai vu** qui **avait quitté** son arbre, et qui essayait d'attraper les petits poissons tachetés ('..., jeg har set ham der havde forladt sit træ og som prøvede at indfange de små plettede fisk') (Google: Mark Twain: Contes humoristiques, Le Journal d'Eve⁴)

Disse kombinationer er mulige med tider som har indflydelse på eftertiden (sekundære tempora hvor referencepunktet og handlingspunktet ikke er sammenfaldende). Vi mener derimod at det er usandsynligt at finde krydskombinationen med primære tider (sammenfald mellem referencepunkt og handlingspunkt) i relativsætningen:

- (22) *Je la vois qui atteignait la forêt ('jeg ser hende der nåede skoven')

---

4. Vi er opmærksomme på at eksemplet stammer fra en oversættelse, hvilket gør at man umiddelbart kan stille spørgsmål ved dets værdi som eksempel på intuitiv sprogbrug. Eksemplet er dog testet på en frankofon informant ifølge hvem denne sprogbrug er "totalement correcte, très banale, très courante".

3.4. Aspektuelle begrænsninger

Ifølge Radford har deiktiske relativsætninger altid imperfektivt aspekt, hvilket understreger at det drejer sig om perceptionen af en størrelse i aktion. Deiktisk relativsætning bruges når hensigten ikke bare er at beskrive perceptionen af en størrelse, men at beskrive perceptionen af den aktivitet størrelsen indgår i. Den aspektuelle restriktion vedrører det grammatiske aspekt og ikke det leksikalske (aktionsart).

Infinitiven er aspektmæssigt umarkeret og kan have både perfektivt og imperfektivt aspekt, mens den deiktiske relativsætning er markeret i forhold til aspekt idet den udtrykker det imperfektive:

- (23) Je l'ai vu qui **s'approchait** de moi. ('Jeg så ham der nærmede sig mig') (Google)

Eksempel (24) illustrerer forskellen mellem perfektivt og imperfektivt aspekt, hvor infinitiven udtrykker noget punktuel (*spuntare* = dukke op) og den deiktiske relativsætning noget durativt (*veniva giù dal monte* = kom ned fra bjerget):

- (24) ... lo videro **spuntare** che **veniva giù** dal monte... ('de så ham dukke op der kom ned fra bjerget') (Moravia⁵, 1957: 251)

Denne aspektforskel understreges af muligheden for omskrivning med *stare* + gerundio i relativsætningen (25), men ikke i forbindelse med infinitiv (26):

- (25) L'ho visto che **stava chiudendo** la porta ('Jeg så ham der stod lukkende døren')

- (26) *L'ho visto **stare chiudendo** la porta ('Jeg så ham stå lukkende døren')

På fransk nævner Kleiber (1988: 100) muligheden for at udtrykke at det perciperede objekt er i gang med en handling ved parafrasen *en*

5. Moravia, Alberto (1957/1987). *La ciociara*. Milano: Einaudi.

train de, som han kalder *opérateur aspectuel*. Denne forekommer kun i forbindelse med infinitiv og kan netop ikke forekomme i forbindelse med den deiktiske relativsætning, idet den sidstnævnte fokuserer på handlingen som den perciperes i sit virkelige forløb, mens parafrasen *en train de* fjerner fokus fra såvel det faktiske forløb som den virkelige udvikling af handlingen:

- (27) Quand je **vois** un frère **en train de pécher**, je me dis qu'il a été vaincu par le démon ('Når jeg ser en broder i færd med at synde, siger jeg til mig selv at han er blevet besejret af djævelen')
(*Frantext*: Weyergans, 1981)

Dette synspunkt anfægtes af bl.a. Léard (1992: 128-129), hvilket berettiger en grundigere diskussion af problematikken end vi har mulighed for i nærværende artikel.

Endelig skal muligheden for præsens participium som variant til infinitiv og deiktisk relativsætning nævnes. Brugen af denne i forbindelse med perceptionsverber er aftagende og tillægges primært statisk værdi (Kleiber 1988: 102); den understreger tilstanden på den person der gennemfører handlingen, mens denne foregår og beskriver perceptionen som *durant l'action en cours* og ikke som selve handlingens forløb. Anvendelsen er således begrænset, og eksempel (28) er problematisk idet verbet *arriver* ikke besidder de leksikalske træk der ville berettige en perception af den der ankommer, hos den der følger med i processen:

- (28) ?Je le vois arrivant ('Jeg ser ham ankommende')

Her måtte man tilføje nogle interessante informationer, fx i måden vedkommende ankommer på:

- (29) Je le vois arrivant **sans se presser, les mains dans les poches** ('Jeg ser ham ankommende uden at skynde sig, med hænderne i lommen')
- (30) Je le vois pleurant (à chaudes larmes) ('Jeg ser ham grædende sine modige tårer')

Eksempel (30) er mere acceptabelt fordi verbet *pleurer* indeholder nogle typiske træk om måden at græde på. Den adverbelle tilføjelse *à chaudes larmes* forstærker denne positive effekt. Præsens participiums mere statiske værdi kommer til udtryk i følgende eksempel:

- (31) Dans les derniers jours, on le voyait **fumant sa pipe** devant sa porte, **regardant les passants** et **voyant travailler ses commis** ('De sidste dage så man ham rygende sin pipe foran sin dør, betraggende de forbigående og seende sine assistenter arbejde')
(*Frantext*: Balzac, 1837)

Det er således ikke kun deiktiske relativsætninger, men hele det problemfelt de indgår i, der har stærke aspektuelle restriktioner.

3.5. Leksikalske begrænsninger i verberne

Der er generel enighed om at deiktiske relativsætninger er forbeholdt aktivitetsverber mens tilstandsverber udelukker brugen af deiktisk relativsætning. Radford (1975: 40) siger direkte at andre typer relativsætninger frit kan indeholde tilstands- og aktivitetsverber, men deiktiske relativsætninger kun aktivitetsverber.

Denne leksikalske restriktion om tilstand over for aktivitet udfordres dog af Benzakour (1984: 88). Ud over aktivitetsverber inddrager hun også verber der udtrykker position og midlertidig tilstand med synlige spor, idet hun hævder at den deiktiske forankring i tid og sted også er til stede her. Selv om der ikke nødvendigvis er tale om aktivitet, er tilstanden et synligt spor af en aktivitet.

Præmissen at være midlertidig og efterlade synlige spor udløser visse leksikalske begrænsninger ved relativsætningens verbal. Den mest konventionelle konsekvens af disse begrænsninger er at relativsætningens verbal skal udtrykke en aktivitet.

Benzakour har opstillet fem verbalkategorier som hun mener indfrier disse præmisser. Verber der angiver position, bevægelse eller tilstand med synlige spor og midlertidig tilstand:

1. Positionsverber
2. Bevægelsesverber
3. Funktionsverber – udtrykker dynamisk handling
4. Verber der udtrykker direkte fysisk perception
5. Tilstandsverber med synlige spor og midlertidig tilstand

Benzakour opdeler aktivitetsverberne i tre grupper, bevægelsesverber (32), funktionsverber (33) og verber der udtrykker direkte fysisk perception (34):

- (32) Mais je le vois qui sort ('Men jeg ser ham der går ud') (*Frantext*: Regnard, 1704)
- (33) L'été, je le vois qui joue au volant, avec ces demoiselles... ('Om sommeren ser jeg ham der spiller badminton, med frøkenerne') (*Frantext*: Zola, 1874)
- (34) Des fois, la nuit, de loin, je le vois qui regarde les étoiles qui sont dans le ciel ('Nogle gange, om natten, på lang afstand, ser jeg ham der kigger på stjernerne som er på himlen') (*Frantext*: Hugo, 1865)

Disse giver ikke anledning til yderligere diskussion, mens de to resterende verbalkategorier, positionsverber og tilstandsverber med synlige spor af aktivitet og midlertidig tilstand, er kontroversielle i den forstand at de ikke direkte lever op til kravet om at udtrykke aktivitet.

Der er bred enighed om at man, når man vil udtrykke en tilstand, ikke kan anvende en deiktisk relativsætning fordi referencepunkter for tid og sted mangler. Derfor er (35) og (36), som udtrykker en permanent egenskab, ikke mulige:

- (35) *Je le vois qui **est chauve** ('Jeg ser ham som er skaldet')
- (36) *Je le regarde qui **est grand** ('Jeg ser ham som er høj')

Benzakour er imidlertid af den opfattelse at eksempler som (37) og (38), der også udtrykker en tilstand, ikke desto mindre er mere kompatible med den deiktiske relativsætning:

(37) ?Je le vois qui **est triste** ('Jeg ser ham som/der er trist')

(38) ?Je le vois qui **est fatigué** ('Jeg ser ham som/der er træt')

En forklaring kunne være at denne tilstand af tristhed eller træthed, som er fysisk perciperbar, er midlertidig, mens egenskaber som at være skaldet eller høj snarere er iboende tilstande, der ikke indebærer referencepunkter som tid og sted. Kun tilfælde af direkte fysisk perception der inkluderer tids- og stedsbegreber, kan, ifølge Benzakour, udtrykkes med en deiktisk relativsætning. En mere uddybende diskussion af modsætningen mellem en tilstand betragtet som noget karakteristisk og vedvarende (*essens*) over for en tilstand set som noget tilfældigt og forbigående (*accidens*) findes i Hansen (2001: 226-227), der argumenterer for at frie prædikativer (som deiktiske relativsætninger typisk optræder som) betegner en *accidentiel* egenskab uanset om det optrædende prædikat i andre forbindelser også kan betegne en *essentiell*, permanent egenskab.

Ud over tilstandsverber er ifølge Benzakour (1984: 88) også positionsverber mulige under visse omstændigheder:

(39) Je le vois qui **est couché par terre** ('Jeg ser ham der ligger på jorden')

(40) Je vois le livre qui **est sur le bureau** ('Jeg ser bogen der ligger på skrivebordet')

Med hensyn til (39) og (40) argumenterer Benzakour for at det objekt der refereres til, er perciperbart i perceptionsøjeblikket. Begge eksempler beskriver den situation der refereres til, og indholdet af den deiktiske relativkonstruktion er en gengivelse af hvad øjet har på nethinden. Ud fra et funktionelt synspunkt bidrager disse konstruktioner dog ikke med nogen information som ikke kan udtrykkes med en verballøs konstruktion (fx *Je le vois couché par terre* eller *Je vois le livre sur le bureau*).

Følgende eksempler underbygger Benzakours påstand om midlertidig tilstand:

- (41) Tout à coup, je le vois qui **est saisi d'un tremblement** ('Pludselig ser jeg ham der har fået et anfald af skælven') (*Frantext*: Barbusse, 1916)
- (42) ..., je le vois qui **est très pressé de réussir...** ('..., ser jeg ham der har meget travlt med at lykkes...') (Google)

idet der i både (41) og (42) er tale om midlertidige tilstande med synlige spor af en aktivitet, i hvert fald i tiden umiddelbart efter aktiviteten.

Udviklingen af leksikalske restriktioner ser vi også i selve perceptionsverbet idet der i fransk kan påvises en specialisering af konstruktionen til kun at gælde ganske få styrende verber. Således anvendes konstruktionen ved verbet *apercevoir*, mens den sjældent findes ved verbet *regarder*. Det umarkerede *voir* findes også med den deiktiske relativsætning, men forekommer langt hyppigere med infinitiv. *Apercevoir* konstrueres til gengæld ikke med infinitiv, hvilket er det normale for *regarder*. Disse forhold stemmer godt overens med den deiktiske fortolkning af konstruktionen, idet disse verber hver især har et betydningsindhold der matcher de aspektuelle betingelser som den konstruktion de hyppigst optræder med, er underlagt (Kragh under udarbejdelse).

4. Yderligere implikationer af den deiktiske tilgang

Ud over Radfords karakteristiske træk er der andre forhold som relaterer til kravet om at perceptionen skal være rodfæstet i en *monde "réel"* (Kleiber 1988: 92). Vi vil dog gerne understrege at selvom Kleiber og andre nævner disse som restriktioner, betragter vi dem ikke som sådan, men snarere som prototypiske træk der udløber af den deiktiske forankring. Flere af disse betegnes i øvrigt af Muller (1995: 313) som *propriétés alléguées mais discutables*.

4.1. Forankring i en faktisk verden

Som også Kleiber anfører (1988: 91), vedrører det altoverskyggende forhold ytringens sandhedsværdi. Korrelatet refererer til en konkret størrelse i en faktisk verden, og tid og sted for den begivenhed som denne størrelse indgår i, skal være forankret i en konkret situation, ikke kun i en mulig verden. Og ikke kun handlingen som relativsætningen

udtrykker, men også perceptionen af denne handling skal være virkelig. En ytring der indeholder en deiktisk relativsætning, skal være sand i den talendes "trosunivers" og må ikke allerede opfattes som værende til stede i modtagerens "trosunivers" (Kleiber 1988: 93).

Ved at fremsætte en ytring der fremstiller en perception ved en deiktisk relativsætning, ønsker afsenderen at informere modtageren om denne perception og dele den med ham eller hende idet det fremstilles som ny information, som i følgende eksempel fra Kleiber:

(43) Je vois la petite qui pleure ('Jeg ser den lille der står og græder')

Hvis afsenderen allerede ved at modtageren er i gang med at percipere sceneriet eller kender indholdet af perceptionen, kan den deiktiske relativkonstruktion ikke anvendes (Kleiber 1988: 94). Dette kunne være en mulig forklaring på at pronominer som *tu* og *vous* (og ifølge Kleiber også *nous*) er sjældne i deiktiske relativsætninger som indgår i en fremsættende ytring. Disse anvendes netop til at signalere tilstedeværelsen af en perciperbar, men endnu ikke aktiveret størrelse i modtagerens trosunivers (jf. også Lambrecht (2000: 56) ifølge hvem det perciperende subjekt tilsvarende ikke kan være modtageren eftersom konstruktionens pragmatiske funktion er at gøre modtageren bevidst om en størrelses tilstedeværelse i en intern verden). Eksempel (43) er isoleret set en uproblematisk ytring, men i en kontekst hvor den udløser en reaktion som indikerer at informationen allerede er kendt, kan der ikke anvendes deiktisk relativsætning, som det fremgår af (44) og (45):

(44) *Moi, je ne la vois pas qui pleure ('Men JEG ser hende ikke som græder')

(45) *Je la vois aussi qui pleure ('Jeg ser hende også som græder')

Infinitiv er til gengæld ifølge Kleiber mulig i begge situationer, som det fremgår af (46) og (47):

(46) Moi, je ne la vois pas pleurer ('Men JEG ser hende ikke græde')

(47) Je la vois aussi pleurer ('Jeg ser hende også græde')

Muller (1995: 313) fremstår her åbenlyst uenig med Kleiber idet han fuldt ud anerkender en ytring som:

(48) Moi aussi, je l'ai vu qui volait le courrier dans les boîtes aux lettres !

Lambrecht (2000: 60) videreudvikler og differentierer problematikken med udgangspunkt i følgende eksempler:

(49) Tu la vois arriver? ('Kan du se hende ankomme?')

(50) Tu la vois qui arrive? ('Står du og ser på hende der ankommer?')

I en kontekst hvor A og B befinder sig i samme rum og afventer en venindes ankomst, A med ryggen til B, som kigger ud af vinduet, kan A spørge B som i (49), men ikke som i (50). Står A og B derimod begge og kigger ud af vinduet, er kun (50) mulig.

En lang række yderligere begrænsninger på anvendelsen af deiktiske relativsætninger kan forklares af dette krav om perceptionens forankring i den virkelige verden. Som yderligere implikationer af den deiktiske tilgang anfører Kleiber (1988: 92-93) følgende forhold:

- Deiktisk relativsætning kan ikke forekomme efter imperativ
- Deiktisk relativsætning kan ikke forekomme efter en negeret perception
- Deiktisk relativsætning kan ikke forekomme i en spørgende kontekst
- Deiktisk relativsætning er uforenelig med modalverber
- Deiktisk relativsætning er uforenelig med betingelseskonstruktioner
- Deiktisk relativsætning kan ikke forekomme efter « *verbes factifs* » som *regretter*.

4.1.1. Imperativ

Kravet om forankring i en faktuel verden kan muligvis også ligge til grund for at Kleiber anfører at der ikke kan anvendes imperativ i den

anførende sætning. Han begrundet det ikke yderligere, men refererer blot til Blanche-Benveniste (1982). Så vidt vi kan se, bygger Kleiber sin påstand på en anden type eksempler fra Blanche-Benvenistes artikel, nemlig præsentativkonstruktioner, der ikke kan sættes i imperativ. Kleibers argumentation er således ikke overbevisende, og vi har ikke haft problemer med at finde eksempler med imperativ på italiensk, alle fra Google:

- (51) **Vedeteli** che attendono alla porta ('Se dem der venter ved døren') (Google)
- (52) **Vedila** che appare sull'uscio! ('Se hende der viser sig i døren') (Google)
- (53) Ma **vedila** che si è messo il vestito elegante! ('Men se hende der har taget det elegante tøj på') (Google)

Også Muller (1995: 313) anfægter Kleibers forbehold idet han anfører imperativ under diskutabile egenskaber.

4.1.2. *Negation*

Ifølge Kleiber forklarer kravet om forankring i den faktuelle verden også forbeholdene vedrørende negerede konstruktioner. Med reference til Cadiot (1976) og Prebensen (1982) hævder han at den deiktiske relativsætning ikke kan forekomme efter en benægtet perception, et synspunkt der også støttes af Muller (1995: 313):

- (54) *Je **ne** vois **pas** l'avion qui atterrit ('Jeg ser ikke flyet som lander')

Benzakour (1984: 82-83) har et mere nuanceret syn på negationer. Ifølge hende indeholder en deiktisk relativsætning ikke den semantiske præsupposition som findes i restriktive relativsætninger, men den forudsætter pragmatisk set at sprogbrugeren er i stand til at *se* eller *høre*. Det er i princippet irrelevant, og det giver normalt ingen mening at bekræfte hvad man *ikke* kan se. En deiktisk relativsætning beskriver hvad en eller anden ser i selve perceptionsøjeblikket, i Cadiots terminologi (1976: 1) *la perception en "acte"* – den igangværende perception.

Det er årsagen til at eksempel (54) ikke fungerer. I dette eksempel er den pragmatiske præmis blevet brudt. Til gengæld er eksempel (55) acceptabelt trods negationen, men her vedrører negationen handlingen i den deiktiske relativsætning. Objektet for perceptionen, nemlig 'Pierre der *ikke* spiser', forbliver fuldt ud perciperbart:

- (55) Je regarde Pierre qui **ne** mange **pas** ('Jeg står og kigger på Pierre der ikke spiser')

Negeret deiktisk relativsætning er således mulig hvis objektet er perciperbart. Eksemplerne (56) og (57) er ikke mulige fordi negationerne ikke kun vedrører verberne i de deiktiske relativsætninger, men negerer hele objektet for perceptionen, *Pierre der ikke ankommer* og *Pierre der ikke er der*.

- (56) *Je vois Pierre qui **n'**arrive **pas** ('Jeg ser Pierre der ikke ankommer')

- (57) *Je regarde Pierre qui **n'**est **pas** là ('Jeg kigger på Pierre der ikke er der')

- (58) La vedo che **non** sta ferma con le gambe ('Jeg ser hende der ikke sidder stille med benene') (Google)

- (59) Quando la vedo che **non** sa ancora usare la fotocopiatrice è troppo ('Når jeg ser hende der endnu ikke kan bruge fotokopimaskinen, er det for meget') (Google)

- (60) Je le vois qui **ne** cède **pas**, ce qui m'énervé un peu ('Jeg ser ham der ikke kan holde op, hvilket irriterer mig lidt') (Google)

I eksemplerne (58) til (60) er negation mulig i den deiktiske relativsætning fordi det benægtede stadig er perciperbart. Det er altså når negationen indebærer at objektet ikke er fysisk til stede i kommunikationssituationen og derfor ikke er perciperbart som i (56) og (57), at den er uforenelig med den deiktiske relativsætning. Vi må således i overensstemmelse med Miller (2007: 302) konkludere at hverken syntaktiske eller semantiske forhold forhindrer negation, men at det alene er den diskursive kontekst og det leksikale indhold der er afgørende.

4.1.3. Interrogation

Med reference til både Cadiot (1976) og Benzakour (1984), som diskuterer anvendelsen af deiktiske relativsætninger i spørgende kontekster, udelukker Kleiber radikalt denne mulighed uden at tage stilling til hvilken del af ytringen der gøres spørgende. Vi mener dog i lighed med Muller (1995: 313), at man, på samme måde som ved negationen, i hvert enkelt tilfælde må forholde sig til om interrogationen rokker ved forankringen i den virkelige verden. Hvis dette ikke er tilfældet, er der ikke noget problem i at have en deiktisk relativsætning i en spørgende kontekst:

- (61) Cosa pensi che non ti vedo che mi stai guardando da due ore?
(‘Hvad tror du at jeg ikke ser dig der har kigget på mig i to timer’) (Google)

I eksempel (61) stilles der hverken spørgsmålstegn ved perceptionen (‘*jeg ser dig*’) eller indholdet af relativsætningen (‘*du har kigget på mig i to timer*’); det interrogative element er hævet over dette niveau af ytringen.

4.1.4. Modalverber

Kleiber diskuterer ikke sin påstand om at perceptionsverber ikke kan modificeres af modalverber, men forklaringen er i vores optik indlysende idet et modalverbum stiller tvivl om perceptionens forankring i den virkelige verden.

- (62) *Paul **doit** le voir qui pleure (‘Paul bør se hende der græder’)

Kombinationen er til gengæld uproblematisk i forbindelse med infinitiv, der ikke stiller samme krav til forankring i den faktuelle verden:

- (63) Paul **doit** le voir pleurer (‘Paul bør se hende græde’)

4.1.5. Hypotese

Ifølge Kleiber er deiktiske relativsætninger uforenelige med betingelseskonstruktioner:

- (64) ***Si** Paul voit Pierre qui pleure, ... (‘Hvis Paul ser Pierre som/der græder, ...’)

Også denne påstand er vi skeptiske over for, jf. blandt andet følgende eksempler:

- (65) **Se** ti vedo che mi aspetti ancora sveglia con la luce accesa ('Hvis jeg ser dig der venter på mig stadig vågen med lyset tændt') (Google)
- (66) **Si** je te vois qui m'attends encore ('Hvis jeg ser dig der stadig venter på mig') (Google)
- (67) **Si** elle s'était tournée, elle aurait aperçu Buteau qui se haussait, surpris de lui voir quitter la route ('Hvis hun havde vendt sig om, ville hun have fået øje på Buteau der hævede sig op, overrasket over at se ham forlade vejen') (*Frantext*: Zola, 1887)

Igen er det et spørgsmål om hvilken del af udsagnet hypotesen dækker. I modsætning til argumentationen vedrørende interrogation, hvor det hverken var perceptionen eller den deiktiske relativsætning der blev berørt, er der her tale om at selve perceptionen indgår i betingelseskonstruktionen, men ikke det perciperede og dermed ikke den deiktiske relativsætning. Eksemplerne er sjældne og berettiger næppe nogen konkluderende kommentarer, men må alene betragtes som observationer.

4.1.6. *Faktive verber*

Parallelt med de øvrige modifikationsmuligheder, negation, modalitet, interrogation mv. anfører Kleiber (1988: 92-93) eksplicit de faktive verber som uforenelige med den deiktiske relativsætning:

- (68) *Je **regrette** de la voir qui part ('Jeg beklager at se hende der rejser')

Disse er dog fuldt forenelige med infinitivkonstruktionen:

- (69) Je **regrette** de la voir pleurer ('Jeg beklager at se hende græde')

Vi undrer os over at Kleiber specifikt inddrager denne gruppe verber, og vi er da heller ikke overbeviste om hans synspunkt. Vi har

imidlertid endnu ikke været i stand til at finde empirisk belæg for det modsatte.

4.2. *Præsentativer*

I naturlig forlængelse af den deiktiske tilgang ser vi den deiktiske relativsætning i kombination med et præsentativ. Perceptionsverbet *voir* er, som anført i Kragh (2009), i visse kontekster svækket og på vej ind i præsentativparadigmet, hvor fokus forskydes fra hovedsætningen til ledsætningen, og præsentativet får pragmatisk karakter. Ved at anvende deiktisk relativsætning prøver afsenderen at få modtageren til at dele perceptionen med sig og opleve den på samme tid som afsenderen selv. Denne inddragelse af modtageren er mulig fordi afsender og modtager har samme deiktiske referencepunkter. Dette resulterer i – og forklarer – at deiktiske relativsætninger kan optræde efter præsentativer (*voici* og *voilà*) fordi den deiktiske dimension af disse udtryk kræver at samtalepartneren perciperer den samme begivenhed:

(70) Et **le voilà qui vomit** dans le couloir ! ('Og her er han der kaster op i gangen!') (*Frantext*: Manoeuvre, 1985)

(71) **Eccola che nuota** in piscina ('Her er hun der svømmer i svømmebassinet') (Google)

Også andre medlemmer af præsentativparadigmet (jf. Wehr 1984, Lambrecht 2000) kan konstrueres med deiktisk relativsætning, heriblandt *il y a* og *esserci*:

(72) **Il y a mon cousin qui travaille à l'usine** ('Der er min fætter der arbejder på fabrikken') (*Frantext*: Philippe, 1902)

(73) No, **c'è mia sorella che mi viene a prendere** all'aeroporto ('Nej, der er min søster der kommer og henter mig i lufthavnen') (Google)

Lambrecht (2000: 51) anfører netop at konstruktionen på en gang er både prædikativ og præsentativ. Den deiktiske relativsætning er således ikke blot en syntaktisk størrelse der findes som komplement for perceptionsverber, men også en konstruktion der optræder i kontekster som pragmatisk/kognitivt har et element af perception.

5. Konklusion

Vi har i denne artikel forsøgt at omfortolke det formelle paradigmes restriktioner til prototypiske træk, som relaterer til det deiktiske perspektiv. Dette giver os en nyttig ramme for vores empirisk baserede diakrone undersøgelser. Huidtellige studier der bygger på syntaktiske observationer, er nyttige, men de er fortrinsvis formelle og fremsætter ikke forklaringsforsøg der inddrager en pragmatisk vinkel.

Det pragmatiske/deiktiske perspektiv udelukker ikke de formelle synspunkter, men udgør et meget nyttigt supplement til disse. Den deiktiske tilgang, som den er introduceret af Cadiot og Benzakour og diskuteret af Kleiber, er overbevisende, men efterlader et antal uklare punkter i forbindelse med vores igangværende empiriske undersøgelser.

Undersøgelser af både fransk og italiensk viser at anvendelsen af præsens participium er på retur, hvilket bekræfter en generel hypotese om en udvikling fra syntetiske til analytiske konstruktioner. Denne tilbagegang sætter vi i relation til den deiktiske relativsætnings fremgang, som vi kan påvise på begge sprog. På fransk ser udviklingen ud til at være mere specifik end på italiensk idet konstruktionen specialiserer sig på enkelte verber. På italiensk er der til gengæld en tydelig tendens til at konstruktionen anvendes i kontekster hvor der kognitivt er et element af perception uden at den nødvendigvis er styret af et perceptionsverbum.

Vi konkluderer at konstruktionen har rod i den deiktiske reference til *person*, *tid* og *sted* og herved adskiller sig fra sine rivaler, fortrinsvis infinitiv og kompletivsætning, men til en vis grad også præsens participium. Derfor er den deiktiske vinkel så vigtig i analyserne af disse konstruktioner, ikke mindst i forbindelse med empirisk baserede synkrone og diakrone analyser, hvor vi ellers hovedsageligt er henvist til syntaktiske og formelle kriterier.

Henvisninger

- Benzakour, F. (1984). Les relatives déictiques, i G. Kleiber (red.), *Recherches en pragma-sémantique*. Paris: Klincksieck, 75-106.
- Blanche-Benveniste, C. (1982). Examen de la notion de subordination. *Recherches sur le français parlé*, 4, 71-115.
- Cadiot, P. (1976). Relatives et infinitives «déictiques» en français. *DR-LAV*, 13.
- Cadiot, P. (1978). Où t'as ta femme? , *Semantikos*, 2: 2-3, 1-20.
- Cinque, G. (1988). La frase relativa, i L. Renzi (red.), *Grande grammatica italiana di consultazione*, Vol. 1. Bologna: Il Mulino, 443-503.
- Furukawa, N. (2005). *Pour une sémantique des constructions grammaticales. Thème et thématité*. Bruxelles: De Boeck-Duculot.
- Graffi, G. (1980). Su alcune costruzioni «pseudorelative». *Rivista di grammatica generativa*, 5, 117-139.
- Grevisse, M. (1969). *Le bon usage*. Gembloux: J. Duculot.
- Hansen, E. (2001). Essens og accidens i dansk, i H.G. Jacobsen & H. Jørgensen (red.), *Glæden ved grammatik*. København: Hans Reitzels Forlag, 226-235.
- Hatcher, A.G. (1944a). Je le vois sourire; je le vois qui sourit; je le vois souriant. Part one. *Modern Language Quarterly*, 5(3), 275-301.
- Hatcher, A.G. (1944b). Je le vois sourire; je le vois qui sourit; je le vois souriant. Part two. *Modern Language Quarterly*, 5(4), 387-405.
- Kleiber, G. (1988). Sur les relatives du type *Je le vois qui arrive*. *Travaux de Linguistique*, 17, 89-115.
- Kragh, K.J. (2009). Konstruktionsdannelse som grammering. *Ny forskning i grammatik*, 16, 191-210.
- Kragh, K.J. (under udarbejdelse). La complémentation des verbes visuels. *Revue de Linguistique Romane*.
- Lambrecht, K. (2000). Prédication seconde et structure informationnelle : La relative de perception comme construction présentative, i P. Cadiot & N. Furukawa (red.), *La prédication seconde*. Paris: Larousse, 49-66.
- Léard, J.-M. (1992). *Les gallicismes : étude syntaxique et sémantique*. Paris: Duculot.
- Levinson, S.C. (1983). *Pragmatics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lyons, J. (1977). *Semantics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Miller, P.H. (2007). Negative Complements in Direct Perception Re-

- ports. *Proceedings of the 39th Annual Meeting of the Chicago Linguistic Society*, 287-303.
- Muller, C. (1995). Les relatives de perception : *J'entends le garçon qui bêgaie qui bêgaie*, i H.B.-Z. Shyldkrot & L. Kupferman (red.), *Tendances récentes en linguistique française et générale. Volume dédié à David Gaatone*. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 311-322.
- Muller, C. (in press). Les interprétations sémantiques de la prédication seconde intégrée : Les relatives prédicatives.
- Polentz, E. (1903). *Französische Relativsätze als predikative Bestimmungen und verwandte Konstruktionen*. Berlin: Programme Berlin.
- Prebensen, H. (1982). La proposition relative dite attributive. *Revue Romane*, 17(1), 98-117.
- Radford, A. (1975). Pseudo-relatives and the unity of subject raising. *Archivum Linguisticum. New series*, 6, 32-64.
- Radford, A. (1977). *Italian Syntax. Transformational and relational grammar*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Rothenberg, M. (1979). Les propositions relatives prédicatives et attributives: problème de linguistique française. *Bulletin de la Société de Linguistique de Paris*, 74(1), 351-395.
- Sandfeld, K. (1936). *Syntaxe du français contemporain 2. Les propositions subordonnées*. Paris.
- Scarano, A. (2002). *Frase relative e pseudo-relative in italiano, sintassi, semantica e articolazione dell'informazione*. Rome: Bulzoni editore.
- Schwarze, C. (1974). Les constructions du type "Je le vois qui arrive", i C. Rohrer & N. Ruwet (red.), *Actes du Colloque franco-allemand de grammaire transformationnelle*, Vol. 1. Tübingen: Niemeyer, 18-30.
- Strudsholm, E. (1999). *Relative situazionali in italiano moderno una reinterpretazione della cosiddetta pseudorelativa sulla base di un approccio combinato, formale e funzionale*. Münster: Lit.
- Strudsholm, E. (2007). La "relativa situazionale" fra testo e contesto. Una reinterpretazione delle cosiddette pseudorelativa, i F. Venier (red.), *Relative e pseudorelativa tra grammatica e testo*. Alessandria: Edizioni dell'Orso, 117-132.
- Strudsholm, E. (2009). Le modalità di costruzione del verbo *vedere*: un percorso diacronico, i A. Ferrari (red.), *Sintassi storica e sincronica dell'italiano: subordinazione, coordinazione, giustapposizione*, Vol. 1. Firenze: Franco Cesati Editore, 619-628.

- Therkelsen, R. (1999). Betydningsforskellen mellem *der-* og *som-*relativsætninger. *Ny forskning i grammatik*, 6, 309-330.
- Tobler, A. (1884). Vermischte Beiträge zur Grammatik des Französischen. *Zeitschrift für romanische Philologie*, 8, 490.
- Tobler, A. (1886). *Vermischte Beiträge zur französischen Grammatik*. Leipzig.
- van der Auwera, J. (1985). The predicative relatives of French perception verbs, i A.-M. Bolkestein (red.), *Predicates and terms in functional grammar*. Dordrecht: Foris, 219-234.
- Wehr, B. (1984). *Diskurs-Strategien im Romanischen. Ein Beitrag zur romanischen Syntax*. Tübingen: Gunter Narr Verlag.
- Willems, D. (1983). « Regarde voir ». Les verbes de perception visuelle et la complémentation verbale, i E.L.T. Roegiest (red.), *Verbe et phrase dans les langues romanes. Mélanges offerts à Louis Mourin*. Gent: Romanica Gandensia, 147-158.

